

במשך ארבע שנים פעל „בנק יסוד למשכנתאות” בלב תל-

אביב כשבעצם לא היה אלא משרד למתן הלוואות מפוקפקות

המלווים

שהתחזו לבנק

מנהל שאול מנדלמן
השדות של מירמה ועושק

מתנה ואף לא המתנות שיסוד החליטה להפיק ממנה. אחרי שביקשה ממנדלמן להעביר את המשכנתא מדירות האם אל הדירה שהיא עצמה קנתה ברמת-גן, הוא היתנה את ההעברה בתשלום של 20,000 ל"י על חשבון השטרות האחרונים, שזמן פרעונם טרם הגיע. ברוריה השיגה עבורו רק 10,000 ל"י, ממלווה פרטי אחר שלו שילמה ריבית של 30% צמודה לדולר. על יתרת הסכום, עד 20 אלף ל"י, חייב מנדלמן את ברוריה בתחילה על 23 שטרות נוספים, על סך 345.20 ל"י כל אחד. זאת, נוסף ל-10,000 ל"י שלקח ממנה ותמורתם מסר לה שישה שטרות שזמן פרעונם עדיין לא הגיע.

וכך נוצר מצב שבו מדייחודש נאלצה ברוריה לשלם 3,960.20 ל"י, במקום 3,615 ל"י. אולם, למרות שאולצה לשלם את השטרות לפני המועד, לא קיבלה את הרייבית כפי שהתחייב מנדלמן כלפיה.

ברוריה סיימה את תצהירה באומרה: „כל הפעולות שנאלצתי לעשות נגרמו לי כתוצאה ממעשה מירמה של מנדלמן, וכך גרם לי נזקים והוצאות בעשרות אלפי לירות.”

ברוריה מתנה פנתה גם לפרופסור אהרון ברק, היועץ-המשפטי לממשלה, וביקשה את התערבותו. היא ציינה שיוסף בודצקי, שבאמצעותו פועל בנק יסוד, הציג את המוסד כבנק למשכנתאות. דבר זה מתברר גם מסימני שאליו החתימה בודצקי לפני שהיפנה אותה לקבל את הלוואה.

ברוריה ציינה גם, כי בכניסה לבניין שבו שוכנים משרדיו של מנדלמן מתנוסס לוח-השיש המכריז: יסוד — בנק למשכנתאות בע"מ. לוח זה הוסיף להתנוסס שם לפחות עד ה-18.11.75, כפי שעולה מן הצילום שצורף לפנייה ליועץ-המשפטי לממשלה. ברוריה אף ציינה, כי כבר ברור לה שהמניות שיופסקו לה במיסגרת יסקת הלוואה שקיבלה ביסוד, אינן להן כל ערך ממשי. משום שיסוד כלל אינו בנק.

בעיקבות תלונתה של ברוריה מתנה, ותלונות של עשרות אורחים נוספים ש-רומו עליידי יסוד למשכנתאות, נערכה חקירה מיטרתית והתיק הועבר לפרקליטות מחוז תל-אביב, שם מכינים כעת כתב-אישום נגד המנהל שאול מנדלמן, על עבירות של מירמה, סחיטה ועושק.

למה התפטרו

המנהלים?

מ' י עימד מאחרי-הקלעים של מוסד זה, שהתחזה כבנק למשכנתאות? בדי"ח השנתי של החברה, בעלת הון-מניות, נרשמו הפרטים הבאים לגבי יסוד — בנק למשכנתאות בע"מ: הון החברה 1,050,000 — מחולק ל-1,050,840 מניות רגילות בנות 1 ל"י כל אחת. 84 מניות יסוד x 10 ל"י ו-100,000 מניות מבוכרות א' x 10 ל"י כל אחת. היה זה רישום ל-12.1.1969.

בין בעלי-המניות בלט שמו של עורך-הדיון דב מילמן, ח"כ לשעבר של חרות, שברשותו היו 25,000 מניות רגילות. כן

לה, במיסגרת הלוואה, 20 אלף ל"י, אך לא לפני שהחתים אותה על שני המיס-מכים הבאים:

● „לכבוד יסוד למשכנתאות בע"מ, היות שקיבלתי מכם הלוואה בסך 100,000 ל"י, הנני נותנת לכם בזאת הוראה בלתי-חוזרת לשלם מהסכום הנ"ל 10,000 ל"י דמי-עמלה חד-פעמיים עבור סידור הלוואה הנ"ל לחברת שאול-בונה בע"מ (חברה בבעלותו של מנדלמן).”

● המיסמך השני היה אף הוא מיועד ליסוד למשכנתאות, ובו נאמר: „הנני לבקשכם לקנות עבורי 10,000 מניות רגיליות של חברתכם בנות 1 ל"י כל אחת, ולשלם את הסך של 10,000 ל"י, על החתום: ברוריה מתנה (13.8.74).”

לדיברי ברוריה, היא לא קיבלה עד ליום הגשת התצהיר (חודש אפריל ה-75 שנה), שום קבלות על שני סכומים אלה.

לאן נעלם

ההפרש?

ב יום רישום המשכנתא על הנכס של האם, היתה ברוריה צריכה לקבל את יתרת הלוואה וגם את הדולרים שמסרה למנדלמן. כן חייב היה מנהל יסוד לבטל את התחייבויות הקבלנים בסך 10,000 ל"י, בתצהירה טוענת ברוריה כי מנדלמן סירב למסור לה את יתרת הסכום שהגיע לה כהלוואה.

הוא תבע ניכוי 7,230 ל"י עבור שני השטרות הראשונים, שזמן פרעונם טרם הגיע. וכך קיבלה ברוריה, לדבריה, 72,000 ל"י בלבד, בעוד שהתחייבה על פרעון הלוואה של 130,000 ל"י, באמצעות 36 השטרות שעליהם חתמה.

אלא שבכך לא תמו צרותיה של ברוריה

ל"י — ההלוואה שהבטיח לסדר לה בבנק, בודצקי ניגש עם ברוריה לשרות רוט-שילד 2 והפגיש אותה שם עם שאול מנדלמן הישיר, שאותו הציג לפניה כמנהל יסוד — בנק למשכנתאות. מנדלמן הבטיח לברוריה לסדר לה הלוואה של 100 אלף ל"י בריבית של 18%, לשלוש שנים, הוא ביקש מייד 1,000 ל"י לכיסוי הוצאות, כגון קניית שטרות. היא חתמה על 36 שטרות, על סך 3,651 ל"י כל אחד, המס-תכמים ב-130 אלף ל"י.

במשך חודשיים התחננה ברוריה מתנה לפני מנדלמן שיוזר את מתן הלוואה. ביום שבו היתה חייבת לשלם לבעל הדירה שרכשה 20 אלף ל"י, לפי החוזה, הודיע לה מנדלמן כי לא יוכל לסדר לה את הלוואה מפני שהדירה אינה רשומה בי-טאבו, עובדה שגודעה לו כבר חודשיים קודם-לכן, מפיה של ברוריה עצמה.

בהמשך תצהירה סיפרה ברוריה, כי הוריעה למנדלמן שאמה העבירה את הזכויות על מיגרש שברשותה לקבלנים, לצורך בניית בית-מגורים על השבונם, תמורת שתי דירות שיימסרו לה. האם תמכרה אחר-כך אחת מהן, ותתן את תמורתה לבת, אחרי שמנהל יסוד שמע את סיפורה זה של ברוריה, הוא אילץ אותה, לדבריה, למשכן שלוש ממיגרשה של האם אשר נמכר לקבלנים, אלה האחרונים אף התר-חייבו לפניו להעביר לזכות הבנק את שתי הדירות המגיעות לאמה של ברוריה, אחרי בנייתן.

כן התחייבו הקבלנים לשלם למנדלמן 10,000 ל"י שאמה של ברוריה היתה צריכה לקבל אחרי מכירת הנכס שלה.

לטענתה של ברוריה, בתצהירה, היא אף נאלצה להעביר למנדלמן מטבע-חזף בדולרים בסך 7,500 ל"י, כפיקדון לשיחורור חלק מהלוואה. מנדלמן הסכים להעביר

פני שהעכביש מתחיל לטוות את קוריו הוא מחפש לו פינה שבה יוכל לארוב באיך-מפריע לקרבנותיו התמימים. הוא בוחר לו מקום שבו גם תנועת הקורי-בנות שעליהם מחייתו — שוקקת במיוחד, מקום אידיאלי כזה מצאה לה חברת יסוד למשכנתאות בע"מ, שהתחפשה לבנק וקבעה את מושבה בבית מיספר 2 בשדרות רוטשילד, באיזור שבו בנקים ומוסדות פיננסיים לרוב.

טיפולם של השלטונות ב„בנק” ובעסקיו החל אחרי שהמפקח-על-הבנקים במשרד-האוצר פנה במכתב סודי, בתחילת חודש-דצמבר 1975, אל נציג-מישנה בנימין זיגל, ראש מחלקת חקירות-הונאה של המטה-הארצי של מישטרת-ישראל, וביקשו לפתוח בחקירה.

בידע שמסר המפקח-על-הבנקים באוצר נאמר, בין השאר, כי יסוד למשכנתאות ממשיך לנהל עסקים תחת השלט יסוד בנק למשכנתאות, למרות שעוד כ-1 בספטמבר 1972 נאסר על חברה זו להציג את עצמה כבנק. המפקח הדגיש, כי בהתחזותו לבנק מטעה מוסד זה את הציבור.

בסוף דצמבר 1975 פנתה דורית בייניש, סגן בכיר לפרקליט המדינה, אל ראש מחלקת-החקירות במטה-הארצי, והעלתה חשדות שלפיהם ביצע יסוד עבירות פליליות נוספות כגון מירמה, וניצול מצוקתם ותמימותם של האורחים שפנו לקבל הלוואות ממוסד זה. כן הביעה את החשד שמנהלי ה„בנק” קיבלו פיקדון במטבע-חזף בניגוד לחוק.

החקירה המישטרית, שהתבשלה על אש קטנה מחוסר אמצעים וכוח-אדם, נכ-נסה רק השנה להילוך גבוה, כשיסוד נחשד בעבירות מירמה, סחיטה ועושק. היה זה אחרי שאחת מלקוחות ה„בנק” הגישה באפריל — באמצעות עורך-הדין אברהם אורן — תצהיר נבדון לבית-המשפט המחוזי בתל-אביב.

הלקוחה שחשפה את הפרשה — אשר גיבורה הראשי הוא ישיש בן 86, שאול מנדלמן מחיפה, המנהל את ה„בנק” — היא ברוריה מתנה מרמת-גן.

תנאי למשכנתא

ביטוח!

ב רכה (ברוריה) מתנה היא צעירה נאה בסוף שנות העשרים לחייה, גבוהת-קומה ובעלת עיניים שחורות. בתצ-הירה היא סיפרה, כי אחרי שהחליטה לרכוש דירה ברחוב הנביאים 13 ברמת-גן, החלה מחפשת מקורות הלוואה. היא נתקלה במודעה שהופיעה באחד העיתונים במדור „הלוואות”, והתקשרה בטלפון כדי לקבל את כתובת המישרד. נאמר לה כי עליה לגשת לרחוב אלנבי 82, ל„מרכז למימון ולהשקעות”. ב„מרכז” האמור היא מצאה גבר, שהציג עצמו כעורך-הדין ראובן נגלר, כתנאי לקבלת הלוואה תבע ממנה האישה להוציא פוליסה של ביטוח-חיים עם פרמיה של 200 ל"י לחודש.

אחרי שסיים שלב זה של המשא-ומתן, הזמין נגלר את הצעירה לחדר אחר של ה„מרכז”, שם ישב גבר כבד בודצקי. שני הגברים הציגו למתנה הלוואה בסך 30 אלף ל"י, למרות שהיא הודיעה מראש כי דרושה לה משכנתא בגובה 100,000 ל"י. בודצקי החתימ את ברוריה על הת-חייבות לזכותו בגובה 2% מ-100 אלף

ח"כ לשעבר מימדן

מתלוננת מתנה

„קשה היה להוריד את השלט”